

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA II

Temat 1: **O poznawaniu. Zanalizuj i zinterpretuj wiersz Wisławy Szymborskiej *Mała dziewczynka ściąga obrus.***

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

- 1. Wstępne rozpoznanie całości,** **0-2**
np.:
a. tytuł zapowiada opis wydarzenia,
b. żartobliwa (lekko stylizowana) opowiadka o zdarzeniu,
c. wiersz o urodzie poznawania rzeczywistości.
- 2. Dostrzeżenie, że nadawca utożsamia się z dziewczynką (jakby wciela w jej rolę – liryka roli).** **0-1**
- 3. Uzasadnienie,** **0-4**
np.:
a. zna intencje, emocje, myśli i pragnienia dziewczynki,
b. ożywia przedmioty,
c. ma dziecięce wyobrażenie postaci Newtona (obraz),
d. mówi językiem stylizowanym na dziecięcy,
e. wskazanie elementów stylizacji: proste zdania, składnia wyliczeniowa, zdrobnienia, wyrażenie „Pan Newton” – *wystarczy wskazać jedno.*
- 4. Nadawca jednocześnie zachowuje dystans.** **0-1**
- 5. Uzasadnienie,** **0-4**
np.:
a. obserwuje bawiącą się dziewczynkę,
b. akceptuje postępowanie dziewczynki (wie, że jest nieuchronne, zwrot: *Niech sobie patrzy*),
c. mówi językiem dorosłego (np.: *wzięte pod kontrolę, objawiać chęć*),
d. wypowiada się w formie bezosobowej,
e. dysponuje wiedzą naukową.
Uwaga: jeśli zdający napisze, że w wierszu występuje dziecięcy nadawca, a jako dowody poda odpowiednie kryteria, należy to uznać.
- 6. Opis bohatera,** **0-4**
np.:
a. mała dziewczynka (*Od ponad roku jest się...*),
b. z pasją poznaje świat (w roli eksperymentatora),
c. z determinacją poznaje świat (śmiałość próby),
d. jest nieświadoma istniejącej wiedzy (*Pan Newton nie ma jeszcze nic do tego*),
e. poznaje prawa oczywiste dla dorosłych.
- 7. Wskazanie wyróżników świata dziecka (przednaukowego modelu poznania),** **0-1**
np.:
a. aktywność – wyliczenie czynności (nagromadzenie czasowników),
b. ciekawość – ciąg pytań,

- 8. Wskazanie wyróżników świata dorosłych (naukowego modelu poznania),** 0-1
np.:
świat dorosłych: stagnacja, logiczne uporządkowanie (wszystko zbadane i wzięte pod kontrolę) *co najmniej jedno wskazanie.*
- 9. Rozpoznanie typu liryki,** 0-1
np.:
a. wiersz refleksyjny,
b. rozważanie o psychologicznych mechanizmach poznawania świata (o ciekawości jako impulsie do poznawania świata).
- 10. Wskazanie cech wersyfikacji,** 0-1
np.
długość zwrotki dyktowana obrazem lub zamkniętą myślą (wiersz stroficzny),
- 11. Wykorzystanie kontekstów.** 0-2
np.:
poezji Wisławy Szymborskiej; konteksty filozoficzne,
- 12. Podsumowanie**
- pełne,** 4
np. dostrzeżenie, że wiersz należy do liryki refleksyjnej: opowiedziana w wierszu prosta historyjka służy uogólnieniu – refleksji o poznawaniu świata; wynika z niej, że nie wiedza poprzedników, lecz dziecięca ciekawość, spontaniczność i determinacja gwarantują autentyczne i dające satysfakcję rozpoznawanie rzeczywistości,
- częściowe,** (2)
np. dostrzeżenie, że wiersz należy do liryki refleksyjnej – zawiera rozważania o poznawaniu świata,
- próba podsumowania,** (1)
np. dostrzeżenie, że wiersz zawiera rozważania o poznawaniu świata.

Temat 2: **Różne koncepcje miłości i różne sposoby mówienia o niej. Dokonaj analizy i interpretacji porównawczej *Przypomnienia dawnej miłości* Franciszka Karpińskiego oraz danego fragmentu IV części *Dziadów* Adama Mickiewicza.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1. Podobieństwa utworów,

0-3

np.:

- a. temat: wspomnienie nieszczęśliwej miłości,
- b. podmiot mówiący: kochanek wspominający utraconą ukochaną,
- c. sceneria (natura),
- d. funkcja scenerii (np.: natura zmienia się wraz z sytuacją kochanków).

Cechy indywidualne utworów

***Przypomnienie dawnej miłości* Franciszka Karpińskiego**

2. Koncepcja miłości,

0-3

np.:

- a. przejawia się poprzez kontakt zmysłowy (erotyka bez winy),
- b. jest rozmową dusz,
- c. jest przeżywana jako czułość, tęsknota, żal, poddanie się losowi.

3. Sposoby wyrazu,

0-6

np.:

- a. rozpoznanie konwencji sentymentalizmu,
- b. gatunek literacki nawiązujący do twórczości ludowej (pieśń pasterska),
- c. prostota języka (proste zdania, brak wyszukanych figur stylistycznych),
- d. melodyjność,
- e. uzasadnienie – *co najmniej jeden argument, np.:*
  - regularna budowa stroficzna (każda zwrotka całością składniową),*
  - rytmiczność (regularny 7-zgłoskowiec),*
  - regularne rymy (zwykle gramatyczne),*
  - powtórzenia,*
- f. emocjonalność,
- g. uzasadnienie – *co najmniej jeden argument, np.:*
  - apostrofy do adresatki monologu lirycznego (nieobecnej Justyny),*
  - epitety (np. „słodkie wieczory”),*
  - pytanie retoryczne,*
  - wykrzyknienia,*
  - paralelizmy składniowe, anafory,*
  - skontrastowanie pierwszej i ostatniej zwrotki,*
- h. typowe motywy (np. jawor, strumień, pamiętki, elementy arkadyjskie itp.),
- i. charakterystyka przeżyć podmiotu za pomocą monologu lirycznego.

IV część *Dziadów* Adama Mickiewicza

4. Koncepcja miłości,

0-4

np.:

- a. jest zjawiskiem ze sfery sacrum (kochankowie są sobie przeznaczeni przez Boga),
- b. jest duchową jednością kochanków,

- c. jest przeżywana jako uczucie gwałtowne, zawierające w sobie skrajne emocje (np. rozpacz, gniew, ironię, czułość, wściekłość, bunt), rodzaj szaleństwa,
- d. prowadzi do samobójstwa (nieodwracalnie zmienia życie zakochanego).

5. Sposoby wyrazu,

0-6

np.:

- a. rozpoznanie konwencji romantycznej,
- b. synkretyzm rodzajowy (połączenie liryki i dramatu),
- c. gwałtowne emocje bohatera jako dominanta,
- d. uzasadnienie – *co najmniej jeden argument, np.:*
  - apostrofy do różnych adresatów (np.: do nieobecnej ukochanej, do altany, do samego siebie),*
  - nieregularne wersyfikacja (wersy głównie 13-zgłoskowe, ale też 11-zgłoskowe i krótsze) i układ rymów,*
  - długie zdania z częstymi anaforami i wyliczeniami,*
  - liczne anakoluty,*
  - liczne wykrzyknienia („ach!”, „o nie!”, „ha!” itp.),*
  - liczne pytania retoryczne,*
  - słownictwo silnie nacechowane emocjonalnie (kontrasty),*
  - wyolbrzymiająca metaforyka (hiperbole),*
  - kompozycja wypowiedzi podporządkowana swobodnemu falowaniu emocji,*
- e. typowe motywy (np.: wieczór, pamiątki, księżyc, gwiazdy itp.),
- f. charakterystyka przeżyć bohatera za pomocą monologu dramatycznego oraz didaskaliów.

5. Podsumowanie

pełne,

4

np.: powinno dotyczyć podobieństw i różnic między przedstawionymi koncepcjami miłości i sposobami mówienia o niej oraz interpretować je we właściwym kontekście, np. historycznoliterackim, teoretycznoliterackim, filozoficznym itp.);

częściowe,

(2)

np. powinno dotyczyć podobieństw i różnic między przedstawionymi koncepcjami miłości i sposobami mówienia o niej),

próba podsumowania,

(1)

np. powinna uwzględniać co najmniej jedną, ale istotną różnicę między przedstawionymi koncepcjami miłości i sposobami mówienia o niej).

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty) Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 8
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 5
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. 3

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4